

Законодавчі аспекти функціонування електронного документообігу.

Останнім часом суттєво ускладнилися функції управління та зросли обсяги завдань, які покладені на органи державної влади. Одночасно активно впроваджуються інформаційні технології як засоби автоматизації процесів, що пов'язані з документованою інформацією. Крім того, в законодавстві з'явилися нові юридичні об'єкти – електронний документ та електронний цифровий підпис, розвиваються нові форми відносин, що базуються на електронному документообігу. Документи використовуються в різних галузях знань, сферах людської діяльності й суспільного життя.

Відповідно до ч.1 ст.5 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» (далі – Закон) електронним документом визнається документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа.

Стаття 7 Закону передбачає, що оригіналом електронного документа вважається електронний примірник документа з обов'язковими реквізитами, у тому числі з електронним підписом автора або підписом, прирівняним до власноручного підпису відповідно до Закону України "Про електронні довірчі послуги".

У разі надсилання електронного документа кільком адресатам або його зберігання на кількох електронних носіях інформації кожний з електронних примірників вважається оригіналом електронного документа. Якщо автором створюються ідентичні за документарною інформацією та реквізитами електронний документ та документ на папері, кожен з документів є оригіналом і має однакову юридичну силу.

Оригінал електронного документа повинен давати змогу довести його цілісність та справжність у порядку, визначеному законодавством; у визначених законодавством випадках може бути пред'явлений у візуальній формі відображення, в тому числі у паперовій копії.

Електронна копія електронного документа засвідчується у порядку, встановленому законом. Копією документа на папері для електронного документа є візуальне подання електронного документа на папері, яке засвідчене в порядку, встановленому законодавством. Слід зазначити, що електронний документообіг в органах виконавчої влади регулюється положеннями Типової інструкції з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 55.

Перевірка цілісності електронного документа проводиться шляхом перевірки електронного цифрового підпису.

Як встановлено ч.3 ст.18 Закону України «Про електронні довірчі послуги» електронний підпис чи печатка не можуть бути визнані недійсними та позбавлені можливості розглядатися як доказ у судових справах виключно на тій підставі, що вони мають електронний вигляд або не відповідають вимогам до кваліфікованого електронного підпису чи печатки. Кваліфікований електронний підпис має таку саму юридичну силу, як і власноручний підпис, та має презумпцію його відповідності власноручному підпису. Кваліфікована електронна печатка має презумпцію цілісності електронних даних і достовірності походження електронних даних, з якими вона пов'язана. Випуск та обіг засобів електронної ідентифікації з функціями кваліфікованого електронного підпису як документів, що посвідчують особу, регулюються законодавством. Вимоги до кваліфікованих електронних довірчих послуг, які надаються з використанням засобів електронної ідентифікації з функціями кваліфікованого електронного підпису як документів, що посвідчують особу, встановлюються цим Законом та іншими актами законодавства.

Засоби кваліфікованого електронного підпису чи печатки повинні забезпечувати:

- належний рівень унікальності пари ключів, що ними генеруються;
- конфіденційність особистих ключів під час їх генерації, зберігання та створення кваліфікованого електронного підпису чи печатки;

- захист від доступу до особистих ключів сторонніх осіб.

Засоби кваліфікованого електронного підпису чи печатки не повинні змінювати електронні дані, з якими пов'язаний цей кваліфікований електронний підпис чи печатка, або перешкоджати доступу до них підписувача чи створювача (уповноваженого представника створювача) електронної печатки.

Засоби кваліфікованого електронного підпису чи печатки під час перевірки кваліфікованого електронного підпису чи печатки повинні надавати користувачеві електронних довірчих послуг результат процесу перевірки та виявляти всі події, що стосуються порушень захисту інформації. Відповідність засобів кваліфікованого електронного підпису чи печатки зазначеним вимогам підтверджується документами про відповідність або позитивними експертними висновками за результатами їх державної експертизи у сфері криптографічного захисту інформації. Встановлення обов'язкових вимог до засобів кваліфікованого електронного підпису чи печатки, а також перевірка їх дотримання здійснюються відповідно до вимог, установлених Кабінетом Міністрів України.

Суб'єкти електронного документообігу користуються правами та мають обов'язки, які встановлено для них законодавством, в тому числі нормами Законів України «Про електронні документи та електронний документообіг» та «Про електронні довірчі послуги».

Якщо в процесі організації електронного документообігу виникає необхідність у визначенні додаткових прав та обов'язків суб'єктів електронного документообігу, що не визначені законодавством, такі права та обов'язки можуть встановлюватися цими суб'єктами на договірних засадах.

Відповідно до ст.12 Закону України «Про електронні довірчі послуги» користувачі електронних довірчих послуг, як суб'єкти електронного документообігу, мають право на:

- отримання електронних довірчих послуг;
- вільний вибір надавача електронних довірчих послуг;
- оскарження у судовому порядку дій чи бездіяльності надавачів електронних довірчих послуг та органів, що здійснюють державне регулювання у сфері електронних довірчих послуг;
- відшкодування завданої їм шкоди та захист своїх прав і законних інтересів;
- звернення із заявою про скасування, блокування та поновлення свого сертифіката відкритого ключа.

Користувачі електронних довірчих послуг зобов'язані:

- забезпечувати конфіденційність та неможливість доступу інших осіб до особистого ключа;
- невідкладно повідомляти надавача електронних довірчих послуг про підозру або факт компрометації особистого ключа;
- надавати достовірну інформацію, необхідну для отримання електронних довірчих послуг;
- своєчасно здійснювати оплату за електронні довірчі послуги, якщо така оплата передбачена договором між надавачем та користувачем електронних довірчих послуг;
- своєчасно надавати надавачу електронних довірчих послуг інформацію про зміну ідентифікаційних даних, які містить сертифікат відкритого ключа;
- не використовувати особистий ключ у разі його компрометації, а також у разі скасування або блокування сертифіката відкритого ключа.

Захист прав користувачів електронних довірчих послуг, а також механізм реалізації захисту цих прав регулюються вказаними вище Законами України та Законом України "Про захист прав споживачів".

Відділ взаємодії з суб'єктами державної реєстрації та підвищення кваліфікації державних реєстраторів
Управління державної реєстрації Східного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Харків)